

Ictimai Səhiyyə fakültəsi

050803 – “Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya” ixtisası üzrə

Fənin kodu – İF-10

Fizioterapiya və reabilitasiyanın əsasları fənninin

Sillabusu

III semestr (payız semestri), 2023

Təhsil pilləsi: Bakalavriat

İxtisas: Fizioterapist və reabilitoloq

Tədris edilən fənnin növü: Əsas

AKTS: 2

İxtisasın adı: Fizioterapiya və tibbi reabilitologiya

Versiya: versiya 2

Müraciət tarixi: il/ay/gün (müraciətə (ərizəyə) baxış müddəti 2 ay təşkil edir)

Təsdiq tarixi: il/ay/gün

Təsdiq edilmiş dərslər proqramını əvəz edir: il/ay/gün

Qərar və təsdiq

Bu dərslər proqramı -10.09.2023-cü il tarixində hazırlanmışdır. Dərslər proqramı Müvafiq

Fakültə və İnnovasiya və keyfiyyətin idarə olunması şöbəsinin rəhbərləri tərəfindən yoxlanılmışdır.

Proqram -- _____ 2023-cü il tarixində təsdiq edilmişdir.

Qeydiyyat nömrəsi: Bu nömrə Tədris Departamenti tərəfindən veriləcək təsdiq nömrəsidir.

Qeydiyyat nömrəsi fənnin koduna və verilmə tarixinə əsasən formalaşır.

Məsələn: İxtisasın kodu, fənnin kodu və təsdiq tarixi.

Kafedranın adı	Ünvan	Dərsin vaxtı	Web ünvan	Əlaqə nömrəsi
Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya	Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Mərdanov qardaşları 100	8.30-16.10	https://amu.edu.az/page/198/fizioterapiya-ve-tibbi-reabilitasiya-kafedrası#	0124413318

Tədris dili: Azərbaycan, rus (hər tədris olunan dil üçün öz sillabusu olmalı və bu cədvəldə həmin dil göstərməlidir)

Fənni tədris edən müəllim(lər)

1. Pərvin Əkbərov - fizioterapist
8:30-16:12
Tel +994552222003 (whatsapp)
2. t.ü.f.d. Cəlilov Vaqif – assistant
8:30-16:12
Tel +994776270015 (whatsapp)
vaqif606@mail.ru

Fənnin ardıcılıq və bacarıq şərtləri	
Skills which are expected	
Öncə tədrisi zəruri olan fənlər (Prerekvizit)	
Özündən sonra tədrisini saxladığı fənlər	Fiziometrik göstəricilərin qiymətləndirilməsi

Fənnin məqsədi fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın əsasını təşkil edən əsas anlayışları, onun inkişaf dövrlərini, məzmununu, ayrı-ayrı sağlamlıq problemlərində aparılan fizioterapiya və reabilitasiya tədbirlərinin ümumi prinsiplərini tələbələrə çatdırmaqdan ibarətdir.

Fənnin təlim nəticəsi: (2 kredit)

Tələbə fənin sonunda nəyə qadir olacaq sualına cavab verilməlidir (2 kredit).

1. Bir tibb sahəsi kimi fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın mahiyyətini izah etməyi
2. Dayaq-hərəkət sisteminin müxtəlif mənşəli xəstəliklərində, travmatik beyin zədələnmələrində, insult, onurğa beyni zədələnmələrində, ürək-damar sistemi problemlərində, onkoloji xəstəliklərdə, tənəffüs sistemi xəstəliklərində və s. hallarda aparılan fizioterapiya reabilitoloji tədbirlərin və qiymətləndirmə üsullarının nəzəri izahını verməyi
3. Elektroterapiya, elektrodiaqnostika metodlarının ümumi izahını verməyi
4. İdman reabilitasiyası haqqında ümumi məlumatların izahını verməyi
5. Xəstə mərkəzli multidisiplinar yanaşmanın mahiyyətinin izahını verməyi

Fənnin məzmunu

1. Fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın əsasları (FT&TR) tibb universitetinin fizioterapiya fakültəsinin tələbələri üçün nəzərdə tutulmuş, fizioterapiya və tibbi reabilitasiya rotasiyasının başlanğıcında lazım olan məlumatları təmin edəcək bir fəndir. Adından görüldüyü kimi, o əsas konsepsiyaları təklif edir və tələbələrə fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın bilik bazasının əsasını qurmağa və beləliklə də, erkən klinik təcrübələrini maksimum dərəcədə artırmağa imkan verir. Bu fənn tələbələrin güclü və bilikli bir nöqtədən təkan götürməsi üçün “sürətli başlanğıcı” təqdim edir. FT&TR -nin bir çox tibb tələbələri tərəfindən asanlıqla müəyyən edilə bilməyən bir ixtisas olaraq qalması bu fənnin daha böyük dəyərini təmin edir.

Fizioterapist kimdir? FT&TR nədir? Bir ixtisas həm fiziki cəhətdən ən uyğun, həm də ən zəif xəstələri necə müalicə edə bilər? Bir mütəxəssis həm ən kiçik körpələri, həm də ən yaşlı xəstələri necə müalicə edə bilər? Bir ixtisas necə demək olar ki, hər bir orqan sistemi haqqında bilik tələb edə bilər? Nə üçün bir mütəxəssis xəstənin həyat tərzini və ətraf mühitinin bir çox aspektləri haqqında bu qədər çox şey bilməlidir? Bu sualların cavabları sahəmizin əsas prinsiplərindədir.

Bizim təcrübəmiz əlilliyi olan xəstələrdə funksional müstəqilliyi maksimuma çatdırmaqdan ibarətdir. Xəstə əhalimizin ortaq məxrəci “funksiya itkisidir”. Fizioterapist xəstələrini reabilitasiya etmək üçün məşq, fiziki üsullar (soyuq, istilik, elektrik stimulyasiyası), xarici cihazlar (breketlər, süni əzalər), yerləş vasitələri, gündəlik fəaliyyətlər üçün köməkçi vasitələr daxil olmaqla, lakin bunlarla məhdudlaşmayaraq, geniş spektrli müdaxilələrdən istifadə edir. Məsələn; həyat tərzini, kommunikasiya

vasitələri, oturma və hərəkət sistemləri, bir çox məsləhətlər və xüsusi texnikalar (iynə vurma, manipulyasiya, dartma və masaj).

FT&TR bir çox səhiyyə işçisini əhatə edən məqsədyönlü ixtisasdır. Fizioterapiya sahəsi aşağıdakı üzvlərin hər hansı birini və ya hamısını əhatə edə bilən mütəxəssis komandasının fəaliyyətindən ibarətdir: fiziki terapevt, peşə terapevti, danışma terapevti, istirahət terapevt, protezist, ortopedist, reabilitasiya tibb bacısı, peşə məsləhətçisi, sosial işçi və reabilitasiya mühəndisi, biomexanik və s. Bundan əlavə, biz məktəb işçiləri, işəgötürənlər, memarlıq işçiləri, sığorta şirkətləri və ya xəstənin funksional nailiyyətlərinə və müstəqillik əldə etmələrinə təsir edə biləcək digər şəxslərlə sıx əməkdaşlıq edə bilərik. Fizioterapiya və reabilitasiyanın əsasları dərslərini oxuduqca və fənnimizin əsas sahələri ilə tanış olduqdan sonra bir fizioterapist kimi düşünün və özünüzdən soruşun: "Funksional məhdudiyət nədir və mən xəstəyə bu məhdudiyəti aradan qaldırmaqda necə kömək edə bilərəm?" Ortaq bir mövzu ixtisasımızın müxtəlif sahələrini birləşdirdiyi kimi, bu müxtəlif fəsiləri birləşdirir. Ümumi mövzu funksional əlillikdir. Ümumi məqsəd funksional müstəqilliyi maksimuma çatdırmaqdır.

2. Fənni tədris etmək üçün mühazirə tədris formasından istidadə edilmişdir ki, bu da fizioterapiya və tibbi reabilitasiyaya aid geniş nəzəri bilikləri tələbələrə çatdırmaq məqsədi daşıyır ki, sonrakı illərdə praktik dərslərin keçilməsi zamanı onlarda ümumi fundamental klinik biliklər olsun.

3. Kurrikiulmda fənn 2 ci kursda 1 ci (payız) semestrdə, bir semestr ərsizdə, 2 kredit şəkilində tədris olunur.

4. Fənnin tədrisi zamanı tələbələr demək olar ki, qarşıda keçəcəkləri bir çox klinik-praktik dərslərin qısa icmalı ilə tanış olurlar.

5. Tələbə qazandığı bilikləri gələcək praktik dərslərdə peşə mənimsənilməsi prosesində istifadə edəcəkdir. Həmin fənlərin nəzəri təməlini qoyacaqdır.

6. Fənn tələbələrə tibbi reabilitasiyanın müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərmələri üçün istiqamət verəcəkdir.

Fənnin tədris formatı

1. Üz-üzə

№	Topic Mövzu (mühazirə)	Readings (Ədəbiyyat)	Saat
1	Fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın tərif və inkişafı	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / "Essential Physical Medicine and Rehabilitation"// Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1/ Səh.1-13 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslər Bakı-2022. Səh.1-5	2
2	Fizioterapistlərin rolları və xüsusiyyətləri	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / "Essential Physical Medicine and Rehabilitation"// Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND	2

		REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1. 1-13 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022	
3	Fizioterapiya və reabilitasiya təhsili və təlim	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022	2
4	Fizioterapiya və reabilitasiyanın məzmunu və tətbiq sahələri	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022	2
5	Travmatik beyin zədələnmələrinin də reabilitasiya	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022	2
6	İnsult	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022	2
7	Onurğa beyni zədələnmələrinin də reabilitasiya	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022	2
8	Protez və	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite	2

	Ortezlər	<p>208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11</p> <p>2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1</p> <p>3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022</p>	
9	Urək damar problemlərində fizioterapiya və reabilitasiya	<p>1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11</p> <p>2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1</p> <p>3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022</p>	2
10	Ağciyərlərin xəstəliklərində fizioterapiya və reabilitasiya	<p>1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11</p> <p>2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1</p> <p>3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022</p>	2
11	Uşaq xəstəliklərində fizioterapiya və reabilitasiya	<p>1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11</p> <p>2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1</p> <p>3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022</p>	2
12	Sinir-əzələ reabilitasiyası	<p>1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11</p> <p>2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1</p> <p>3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022</p>	2
13	Onkoloji xəstəliklərdə reabilitasiyası	<p>1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11</p> <p>2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1</p>	2

		3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022	
14	Ortopedik Reabilitasiya	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022 	2
15	Onurğa problemlərində reabilitasiya	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022 	2
16	Əzələ-skelet sistemi problemlərində reabilitasiya	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022 	2
17	Elektrodiagnostika təbabət	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022 	2
18	İdman fizioterapiyasının prinsipləri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022 	2
19	Fizioterapiyada	1. Grant Cooper, Nancy E. Strauss / “Essential Physical Medicine and	2

	multidisiplinar xəstə mərkəzli yanaşma və müasir ünsiyyət	Rehabilitation”//. Humana Press Inc. 999 Riverview Drive, Suite 208 Totowa, New Jersey 07512/ 2006 səh. 1-11 2. Sara J. Cuccurullo, MD // PHYSICAL MEDICINE AND REHABILITATION BOARD REVIEW SECOND EDITION. 2010 Demos Medical Publishing // ISBN 978-1-933864-18-1 3. Ə.V.Musayev, P.S.Mehdiyev // Ümumi fizioterapiya/ dərslik Bakı-2022	
20	Təkrar, muzakirə İmtahana hazırlıq		2

Tədris və öyrənmə metodları

- mühazirə

Qiymətləndirmə üsulları	Qiymət (bal)
Semestr sonu imtahan	50
Cari qiymətləndirmə kollokvium	40 – 2022/2023 tədris ilində I kurs, 30 – digər kurslar
Davamiyyətə görə qiymətləndirmə	0 – 2022/2023 tədris ilində I kurs, 10 – digər kurslar
Sərbəst iş	10

Qiymətlərin dəyərləndirilməsi

Hərf işarələri	Bal	Qiymətin açıqlaması
A	91-100	“Əla”
B	81-90	“Çox yaxşı”
C	71-80	“Yaxşı”
D	61-70	“Kafi”
E	57-60	“Qənaət bəxş”
F	0-50	“Qeyri kafi”

Hər bir sərbəst işin aşağıda göstərilədiyi kimi qiymətləndirmə sistemi olmalıdır.

Fundamental və laboratoriya fənlərdə bir və ya iki sərbəst iş olmalıdır (Essay və ya layihə əsası).

(İki sərbəst iş verilir, hər birinin öz qiymətləndirmə sistemi və müəyyən edilmiş meyarların balı olmalıdır. 10 ballıq sistem olduğundan, qiymətləndirilən sərbəst işin hər biri 5 ballıq sistemdən ibarət olmalıdır)

Sərbəst iş

Yazılma forması və mövzular göstərilmişdir

Yazılma forması

- **Məlumatların aktuallığı və keyfiyyəti.** Seçdiyiniz ölkədə/regionda səhiyyə və sağlamlıqla bağlı inkişaf/vəziyyət sahəsində situasiyanı təsvir etmək üçün təqdim etdiyiniz məlumatların maksimum aktual, tam və dəqiq olduğundan əmin olun. Verilənləri diqqətlə seçin, verilənləri dəqiq təsvir edin və mətnə onlara istinad edin. Seçiminizi əsaslandırın və bunun vacib olduğunu necə başa düşdüyünüzü göstərin.
- **Analiz və əsaslandırma.** Seçdiyiniz ölkədə/regionda sağlamlıqla bağlı situasiyanın analizinin keyfiyyəti necədir? Sağlamlığa/problemə təsir göstərən geniş spektrli amillərdən istifadə edin, habelə, yerli və qlobal təsirləri nəzərə alın. Oxuduqlarınızın təsvirindən kənara çıxan yaradıcı və analitik düşüncə tərzini nümayiş etdirin.
- **Ədəbiyyatın tədqiqi və istifadəsi.** Qiymətləndirmənin əsasını təşkil edən nəşr olunan ədəbiyyat nə dərəcədə keyfiyyətli və lazımı qaydadadır? Hansı məhdudlaşdırıcı amillərlə qarşılaşdınız? Mövcud məlumatlardan, nəzəriyyədən və digər mütəxəssislərin fikirlərindən istifadə edin. Əsas anlayışları aydın şəkildə təsvir edin. Fənn üçün təqdim olunmuş ədəbiyyatdan kənara çıxın. Mövzunuza aid lazım olan bütün termin və anlayışlardan düzgün istifadə edin.
- **İşin strukturu və təqdimatı.** İşin məntiqi qaydada izah edin və akademik yazı üçün uyğun olan aydın Azərbaycan/ingilis/rus dilində yazın. Bu struktura riayət edin: Giriş; Əsas fikir/əsas məna; Metodlar (əgər varsa); Tənqidi iradlar/tənqidi analiz; Nəticə; Yekun.
- **İstinadlar.** İşinizə lazımı və yüksək dürüslüyə malik istinadların olduğundan əmin olun (istər resenziyalı jurnal, istərsə də digər yazılı və ya onlayn mənbələr olsun). "Ağ" və "boz" ədəbiyyatdan istifadə edin. Sitat gətirdikdə, APA və ya Vancouver üslubundan istifadə edin (birbaşa saytdakı mətnə istinad olacaq və orada hər iki metodun təsviri veriləcək).

Mövzular

1. Fizioterapiya və tibbi reabilitasiyanın tərfi və inkişafı
2. Fizioterapistlərin rolları və xüsusiyyətləri
3. Fizioterapiya və reabilitasiya təhsili və təlim
4. Fizioterapiya və reabilitasiyanın məzmununu və tətbiq sahələri
5. Travmatik beyin zədələnmələrində reabilitasiya
6. İnsultun reabilitasiyası
7. Onurğa beyni zədələnmələrində reabilitasiya

8. Protez və Ortezlər
9. Urək damar problemlərində fizioterapiya və reabilitasiya
10. Ağciyərlərin xəstəliklərində fizioterapiya və reabilitasiya
11. Uşaq xəstəliklərində fizioterapiya və reabilitasiya
12. Sinir-əzələ reabilitasiyası
13. Onkoloji xəstəliklərdə reabilitasiyası
14. Ortopedik Reabilitasiya
15. Onurğa problemlərində reabilitasiya
16. Əzələ-skelet sistemi problemlərində reabilitasiya
17. Elektrodiagnostik təbabət
18. İdman fizioterapiyasının prinsipləri
19. Fizioterapiyada multidisiplinar xəstə mərkəzli yanaşma və müasir ünsiyyət

Sərbəst işlərin (Essay/ layihə əsaslı) qiymətləndirmə şkalası

Kriteriya	Üzərində işləməli	Fikiri inkişaf etdirməli	Kafi	Yaxşı	Əla
Məlumatların aktuallığı və keyfiyyəti	Mövzunu əhatə etmir. Məlumatda mühüm nöqsanlar. Məlumatların ciddi şəkildə yanlış təsviri. 1 – 3 bal	Mövzunun bəzi hissələrini əhatə edir. Məlumatda bəzi əsas nöqsanlar və məlumatların yanlış təsviri. 4–5 bal	Mövzunu əhatə edir. Məlumatda bəzi kiçik nöqsanlar. Məlumatlar əsasən düzgün şərh olunur. 6–7 bal	Mövzunun əsas aspektlərinə toxunur. Məlumatda bir neçə boşluq. Məlumatlar yaxşı şərh olunur. 8 – 9 bal	Mövzunun bütün aspektlərini hərtərəfli əhatə edir. Bütün müvafiq məlumatlar tapşırıqda daxil edilmişdir. Məlumatlar yaxşı təhlil edilir və düzgün şərh olunur. 10 bal
Analiz və əsaslandırma	Əsaslandırmada ciddi səhvlər. Analiz çox zəifdir və ya yoxdur. Orijinal müşahidələr yoxdur. 1 – 4 bal	Əsaslandırmada bəzi səhvlər. Zəif analiz aparılıb. Az sayda orijinal müşahidə mövcuddur. 5 bal	Verilənlərin/məlumatların güclü və zəif tərəflərini əsaslandırır. Analiz əsaslıdır və bəzi sübutlarla dəstəklənir. Bəzi orijinal müşahidələr qeyd edilir. 6 – 7 bal	Analiz yaxşı əsaslandırılıb və bir neçə müvafiq sübutlarla dəstəklənir. Yaxşı sintez edilmişdir və ardıcıl arqument və sübutlar mövcuddur. Yeni müşahidələr və	Sübut və arqumentlər geniş istifadə edilib, tənqidi qiymətləndirilib. Güclü, vahid arqument sübutlarla dəstəklənir. Orijinal və yeni

				orijinal düşüncə nümayiş edir . 8 – 9 bal	müşahidələr nümayiş edir. 10 bal
İşin strukturu və təqdimatı	Tapşırıq strukturlaşdırılmamış və ya əsasən siyahılarla çox strukturlaşdırılmışdır . Giriş, bölmələr və nəticə yoxdur və ya qeyri-müəyyəndir. İnformasiya zəif təşkil olunub və məntiqi şəkildə qurulmamışdır. 1 – 4 bal	Tapşırıq müəyyən struktura malikdir. Giriş, bölmələr və nəticə bir-birindən ayrılıb. Bəzi məlumatlar zəif təşkil olunub, məntiqi şəkildə qurulmuş fikirlər azdır. 5 bal	Tapşırıq strukturu ümumiyyətlə yaxşıdır. Giriş, bölmələr və nəticə bir-birindən ayrılıb. Məlumatların əksəriyyəti yaxşı təqdim edilib və ümumiyyətlə məntiqlidir. 6 – 7 bal	Tapşırıq yaxşı quruluşa malikdir. Aydın giriş, bölmələr və nəticə mövcuddur. Məlumat yaxşı təqdim edilib və məntiqlidir. 8 – 9 bal	Tapşırıq çox yaxşı qurulmuşdur. Aydın və yaxşı təşkil olunmuş giriş, bölmələr və nəticə izlənilir. Tapşırığın strukturu məntiqlidir. Nəşr edilmiş əsərə bənzəyir. 10 bal
Ədəbiyyatın tədqiqi və istifadəsi	Çox az (<4) mənbə və istinadlar istifadə edilmişdir. Material yalnız bir mənbədən əldə edilir (məsələn, veb saytlar, dərsliklər). Tənqidi yanaşma olmadan yalnız məlumat verilib. 1 – 4 bal	İstifadə olunan az sayda (4-5) mənbə var. Material məhdud sayda mənbəni əhatə edir. 5 bal	İstifadə olunan orta (6-9) sayda mənbə var. İstifadə olunan mənbələr növündə bəzi müxtəlifliklər qeyd edilir, xüsusən də resenziyalı jurnallardan məqalələr var. 6 – 7 bal	Kifayət qədər çox mənbələr istifadə edilmişdir (10-11). İstinadlar müxtəlif mənbələrdən gəlir. 8 – 9 bal	Çoxlu sayda mənbə var (11>). Saytlar, məqalələr, hökumət hesabatları, dərsliklər və s. daxil olmaqla çoxlu sayda istinadlardan istifadə olunur. Tənqidi yanaşma nümayiş edir. 10 bal
İstinadlar	Digər müəlliflərin məlumatlarının hissəvi istifadəsi (plagiat). İstinad üslubu çox zəifdir. 1 – 4 bal	Bəzi mənbələr qəbul olunur. İstinad üslubu zəifdir. 5 bal	Mənbələr tanınır. İstinad tərzii düzgündür. 6 – 7 bal	Mənbələr tanınır və istinad üslubundan yaxşı istifadə olunur. 8 – 9 bal	Bütün mənbələr tanınır, istinad üslubu tamamilə düzdür. 10 bal
% göstəricisi	50% -dan az	50-64%	60-70%	80-90%	100%
Yekun	Yekun balın	Yekun balın orta qiymətinin	Yekun balın orta qiymətinin	Yekun balın orta qiymətinin	Yekun balın orta

bal	orta qiymətinin hesablanması	hesablanması	hesablanması	hesablanması	qiymətinin hesablanması
------------	------------------------------	--------------	--------------	--------------	-------------------------

Sərbəst işlərin (Essay/ layihə əsaslı) qiymətindən Təqdimatın bacarığının balı çıxılır. Bunulada Yekun bal hesablanır.

Təqdimatın (presentasiyanın) qiymətləndirilmə matrisi

RUBRİK (meyar)	ƏLA	Yaxşı	Orta (Kafi, qənaətbəxş)	Zəif (qeyri-qənaətbəxş)
Məzmun: Mövzuya aiddir, ətraflı və dəqiqdir	Məzmun mövzunu tam əhatə edir. Müzakirəyə çıxarılan mülahizələr bütün hallarda faktlara əsaslanır. 0	Məzmun mövzunu demək olar ki, tam əhatə edir. Müzakirəyə çıxarılan mülahizələr əksər hallarda faktlara əsaslanır. 1	Məzmun mövzunun əsas məğzini əhatə edir. Müzakirəyə çıxarılan bir çox mülahizələr faktlara əsaslanmır. 2	Məzmun mövzunun əsas məğzini çox az əhatə edir. Müzakirəyə çıxarılan əksər mülahizələr faktlara əsaslanmır (tələbənin öz fikirləridir) 3
Bilik: Mövzu üzrə biliyini nümayiş etdirir	Mövzu ilə bağlı hərtərəfli bilik nümayiş etdirdi. Mövzunun mənimsənilməsini nümayiş etdirmək üçün əlavə qiymətləndirici sualları cavablandırır. 0	Mövzu ilə bağlı kifayət qədər bilik nümayiş etdirdi. Mövzunun mənimsənilməsini nümayiş etdirmək üçün əlavə qiymətləndirici sualları qismən cavablandırır. 1	Mövzu ilə bağlı qənaətbəxş bilik nümayiş etdirdi. Mövzunun mənimsənilməsini nümayiş etdirmək üçün əlavə qiymətləndirici sualları çox az cavablandırır. 2	Mövzu ilə bağlı çox az (qeyri-qənaətbəxş) bilik nümayiş etdirdi. Mövzunun mənimsənilməsini nümayiş etdirmək üçün əlavə qiymətləndirici sualları cavablandırmır. 3
Duruş/Göz təması/Maner: Uyğun duruş və effektiv göz təması	Uyğun duruş və tam özünə inamla təqdimat edir. Yerdəyişmə, ifrat dərəcədə jestikulyasiya və digər əsəbi davranışlardan çəkinir. Dinləyicilərlə göz təması qurur. 0	Təqdimatın çox hissəsi düz dayanır və tam özünə inamla təqdimat edir. Təqdimat zamanı dəfələrlə göz təması qurur. 1	Təqdimat zamanı bəzən sarsılır, yerində tərpənir və ya narahat görünür. Bir və ya iki dinləyici ilə göz təması qurur. 2	Duruş uyğun deyil. Yerdəyişmə, ifrat dərəcədə jestikulyasiya və digər əsəbi davranışlar gözü çarpır. Dinləyicilərlə demək olar ki, göz təması qurmayır. 3

Həvəsli olması: Enerjili, inamlı, həyəcansız	Təqdimat zamanı həvəsli və inamlı görünürdü. Dinləyicilərin tam diqqətini və marağını oyada bildi.	Təqdimat zamanı kifayət qədər həvəsli və inamlı görünürdü. Dinləyicilərin əsasən diqqətini və marağını oyada bildi.	Təqdimat zamanı mövzu ilə əlaqəli az həvəsli və az inamlı görünürdü. Bir və ya bir neçə dəfə auditoriyanı cəlb etmək üçün davranışı dəyişdirməyə çalışdı. Bəzi dinləyicilərin diqqətini və marağını itirdi.	Mövzu ilə bağlı çox az həvəs göstərdi və ya heç həvəs göstərmədi. Auditoriyanı cəlb etmək üçün davranışı dəyişdirməyə çalışmadı. Dinləyicilərin diqqətini və marağını itirdi.
	0	1	2	3
Auditoriya: Auditoriya ilə əlaqə	Təqdimat zamanı nitq, danışiq tərzii və səs hündürlüyü tam düzgün qurulub. Dinləyici rəyinə əsaslanan moderativ danışiq tərzii nümayiş edir. Dinləyicilərin suallarını və şərhlərini tam sakit və fəsahtli cavablandırır.	Təqdimat zamanı nitq və danışiq tərzii əsasən düzgün qurulub. Dinləyici rəyinə əsaslanan kifayət qədər moderativ danışiq tərzii nümayiş edir. Dinləyicilərin suallarını və şərhlərini əsasən cavablandırır.	Təqdimat zamanı nitq və danışiq tərzii qismən tənzimlənib. Dinləyicilər tələb etdikdə daha yüksək səsle danışır. Dinləyicilərin suallarını və şərhlərini qismən cavablandırır.	Təqdimat zamanı səs hündürlüyünü və danışiq tərzini tənzimləmədi. Dinləyicilərin suallarını və şərhlərini cavablandıra bilmədi.
	0	1	2	3
Vaxt: Müvafiq tempdə danışır	Mükəmməl vaxt tənzimlənməsi və danışiq tempi	Düzgün vaxt tənzimlənməsi və danışiq tempi	Çox qısa və ya çox uzun təqdimat müddəti	Düzgün tənzimlənməyən təqdimat müddəti
	0	1	2	3

Sərbəst işlərin təhvil verilməsi üçün son tarixlər	İmtahanların tarixləri
Dekabr	yanvar

Tapşırıqların və imtahanların xarakteri.	Keçmiş imtahanların nümunələrinin olması (testlər, imtahandan çəkilişlər, sərbəst işlərin yaxşı nümunəsi və s.)

Студенческий Кодекс Поведения/ Tələbənin Davranış Kodeksi

Link

Universitet siyasəti – akademik dürüstlük

Link

Akademik dürüstlük prinsipi və plagiatlıq

Azərbaycan Tibb Universiteti mütəmadi olaraq akademik dürüstlük prinsipinə əsaslanan öyrənmə mədəniyyətini inkişaf etdirməyə çalışır. ATU-nun bütün heyətindən və tələbələrindən bu akademik dürüstlük prinsipinə riayət etmələri tələb olunur. Akademik pozuntunun bir növü olan plagiat, dürüstlük prinsiplərinə xələl gətirir və ATU-da buna yol verilmir.

Plagiat başqasının dərc edilmiş və ya dərc olunmamış ideyalarının istinadsız istifadəsi kimi müəyyən edilir. Bu, məqalənin bir hissəsinin və ya bütövlükdə yeni müəlliflik altında təqdim edilməsi ola bilər. Plagiat müəllifin öz materialından təkrar istifadə etməsini əhatə edir (bəzən “lazımsız nəşr” kimi də tanınır). Plagiatdan qaçmaq üçün mənbələr açıqlanmalıdır. Sitatlar dırnaq işarəsinə qoyulmalı və ya yenidən yazılmalıdır. Əgər başqasının yazılı materialının illüstrasiyalarından və ya materialın böyük hissələrindən istifadə ediləcəksə, müəlliflər icazə almalı və müvafiq sitat gətirməlidirlər.

Aşağıda plagiatın nə olduğu və bu barədə əlavə məlumatı haradan əldə edə biləcəyinizlə bağlı məlumatlar əks olunmuşdur. Hər hansı tapşırıq və akademik işlərinizdə plagiatdan yayınmaq üçün plagiatın nə olduğunu başa düşdüyünüzə əmin olmaq ATU tələbəsi olaraq daşdıığınız məsuliyyətin bir hissəsidir.

Plagiatlıq nədir?

Plagiatlıq **“bu və ya digər şəxsə məxsus söz və ya fikirlərin mənbəyinə istinad etmədən öz adı altında tamamilə və ya qismən istifadə edilməsi”** deməkdir. Plagiat bir növ intellektual oğurluqdur. Bu, qəsdən fırıldaqçılıqdan, söz və ya fikrin hər hansı mənbədən düzgün şəkildə istinad edilmədən kopyalanmasına qədər bir çox formada ola bilər. ATU plagiatı aşağıdakı kateqoriyalara ayırır:

- **Birbaşa köçürtmək:** Mənbəyə istinad etmədən və dırnaq işarələrindən istifadə etmədən orijinal mətn və ya fikrlə eyni və ya tamamilə oxşar sözlərin istifadəsi. Buraya kitabdan, məqalədən, hesabatdan və ya digər yazılı sənəddən, təqdimatdan, kompozisiyadan, çertyojdan, tərtibatdan, qrafikdən, sxemdən, kompüter proqramından və ya proqram təminatından, vebşaytdan, internetdən, digər elektron mənbədən və ya başqa birinin tapşırığından materialların, ideyaların və ya konsepsiyaların müvafiq şəkildə istinad edilmədən surətinin kopyalanması daxildir. Buraya eyni zamanda sitat gətirilən və sitatsız (kopyalanan) hissələrin birləşdirilməsi də daxil ola bilər.

- **Mənbənin yanlış parafraz edilməsi:** Əsas məzmun və strukturu eyni saxlamaqla, mənbə materialda bir neçə söz və ya ifadənin dəyişdirilməsi. Bu eyni zamanda, bir şəxsin digərinin fikir və ya sözlərini mənbə göstərmədən başqa sözlərlə ifadə etdiyi təqdimatlar və müvafiq istinadlar olmadan sitat və izahatları yeni bir bütün halında birləşdirmək üçün də keçərlidir.
- **Mozaik/Yamaq işi plagiat:** Başqa mənbələrdən bir nüsxənin müxtəlif hissələrini götürüb onları birləşdirərək yeni bir hissə yaratmaq və onu öz orijinal əsəri kimi təqdim etməkdir.
- **Gizli razılaşma:** İşin tamamilə və ya qismən başqa insanlarla sövdələşmə nəticəsində hazırlanmış müstəqil iş kimi təqdim edilməsi. Buraya başqasının akademik işini plagiat etmək, oğurlamaq və ya surətini kopyalamaq, başqasının işini tamamlamağı təklif etmək və ya akademik işi tamamlamaq üçün ödəniş tələb etmək və ya almaq üçün təqdim etdikləri işləri başqa tələbəyə təqdim edən tələbələr daxildir. Bunu akademik əməkdaşlıqla qarışdırmaq olmaz.
- **Sövdələşmə hiyləsi:** Eyni zamanda “xəyali müəlliflik” kimi də tanınan bu kateqoriya gizli sövdələşmənin bir formasıdır. Bu hal tələbə və ya tədqiqatçı başqa bir şəxsə işi onlar üçün tamamlamağı tapşırıqda və sonra işi öz işi kimi təqdim etdikdə baş verir. Buraya tələbənin və ya tədqiqatçının əsasən başqasının işi olan və redaktə edə biləcəyi işi təqdim etdiyi, tələbə və ya tədqiqatçının başqası tərəfindən əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilmiş (kiçik düzəlişlərdən daha artığı) qaralama versiya hazırladığı hallar daxildir.
- **Sitatın mənbəsi haqqında yanlış məlumatın verilməsi:** Oxunmamış mənbələrə istinad etməklə, məlumatın əldə edildiyi “ikinci dərəcəli” mənbəni göstərməmək. Buraya uydurma sitatlar və ya mətbəə xəttələrindən kənara çıxan yanlış sitatlar daxil ola bilər.
- **Özünə plagiatlıq:** Daha əvvəl təqdim edilmiş əsəri yenidən nəşr edən və onu tamamilə və ya qismən əvvəlki işə istinad etmədən yeni fikir və ya əsər kimi təqdim edən müəllif. Özünə plagiatlıq həmçinin “yenidən emal”, “təkrarlanma” və ya “tədqiqat nəticələrinin istinad edilmədən bir neçə dəfə təqdim edilməsi” kimi də adlandırılır. Tələbə kontekstində, özünə plagiatlıq, lazımi sitat olmadan artıq qiymətləndirmə üçün təqdim edilmiş işin hissələrinin və ya hamısının təkrar istifadəsini nəzərdə tutur. Tələbə bir dərsi təkrar edirsə, eyni qiymətləndirmə hissəsini tam və ya qismən yenidən təqdim

